

LOS EMPRONTS ANGLESES A LA LENGA OCCITANA

La formacion de las lengas ei quauques còps plasenta. A la tota debuta, ua lenga neish en eretar d'ua mes anciana. En francés o en occitan, la màger part deus mòts venguen deu latin. Mès arriba tanben, per enveja o per necessitat, que mòts sian emprontats a d'autas lengas. Ua lenga empronta a ua auta per necessitat, quan lo mòt designa un objècte que n'ei pas conegut. Ei lo cas entà un «igloo» emprontat a la lenga inuit.

Ei tanben lo cas entau mòt «amour», vengut de l'occitan. Au sègle XIIIau, los Trobadors inventan la fin'amor e l'exaltacion deus sentits. Aquera idèa navèra que ditz dambe sensibilitat la passion amorosa n'a pas d'equivalent en francés, lo mòt occitan ei alavetz adaptat. (La traduccion deus mòts en -or occitans se realiza en -eur en francés. Ei lo cas entà exemples nombreuses: flor → fleur, color → couleur, etc. Amor hè excepcion a aquera règla, ei exprimit a l'occitana).

Ua lenga pòt emprontar a ua auta entà s'apropriar un pauc deu son prestigi o deu son luxe. Ei atau que lo mòt «restaurant» en francés a conegut un succès internacionau.

Aqueths escambis se produsishen tostemp a l'escadença d'encontres, uroses (visitas d'artistas, escambis diplomatics e descobèrtas de monuments) o malurosas (conflictes, guèrras).

En 1154, Alienòr d'Aquitània deveng reina d'Anglatèrra. Alienòr ei duquessa d'Aquitània e au moment de la sua accession au tròne, las suas possessions que engloban la Gasconha e van au-delà de Peitius venguen eras tanben anglesas. Dinc a la fin de la guèrra de Cent-Ans, en 1453, angleses e gascons ne deisharàn pas de s'encontrar, e pas tostemp de maishant grat. Ei a l'escadença d'aquera longa tempsada de coabitacion que nombreuses mòts occitans seràn emprontats peus angleses. Mèma se la sua preséncia s'ei aflaquida dempèi tot aqueth temps, los linguistas estiman que mes de 30% de la lenga anglesa seré tirada deu francés e logicament, de l'occitan !

Vesem de mes pròche aqueths curioses viatges linguistics! **Bèstias** numerosas de l'espaci occitan van inspirar los noms angleses.

Entaus insèctes, l'anglés *bee* veng deu mòt occitan *abelha*. La *cigala* balha *cicada* en anglés. Los ausèths deu territòri gascon an tanben inspirat la lenga anglesa.

L'*agla* inspira l'*eagle* anglés. Lo *faisan* occitan, emprontat peu francés, deveng *pheasant* en anglés. Aute ausèth comun, lo *gai* inspira *the jay*.

Entaus **vegetaus**, la *figa* (en occitan lengadocian) serà adaptada en *fig* en anglés. Lo *pastel* occitan serà emprontat tan per l'anglés que peu francés. Mèma causa entau *cardon* occitan qu'inspira *the cardoon* en anglés e qu'ei utilizat atau en francés. L'excellent *mossaron* occitan deveng *mushroom* dins las bocas anglesas e designa los camparòus.

Jòc

Associa un mòt en anglés a un imatge

A curtain

A tap

A cicada

A bee

A mushroom

LENGA

LA LENGA DINS LO MONDE

La cultura de la **vinha**, la vrenha lengadociana, la *vendémia*, inspira *the vintage* en anglés que designa lo terrador, lo millesima.

L'**abitat** occitan transmet quauques elements, en particular *the barrack* (la casèrna) qu'ei emprontat a la *barraca* occitana, que designa un acès o ua petita construccion. Tot parièr la *cabina* o la *cabana*, petit abitat o recapde, inspiran *the cabin*. Las polidas *cortias*, o *cortinas*, en gascon, devenguen *the curtains* en anglés. Au *cornèr* de la chaminèa gascona l'anglés tròba lo son *corner*, un cornèr tanben ! Lo *tap*, lo boçon de la barrica, veng deu vèrbe occitan *tampar* (boçoar, barrar) deriva en robinet entaus angleses qu'ac tradusishen tanben per *the tap*.

Las **qualitats** fisicas o psicologicas permeten tanben d'identificar empronts, *the badinage* ei eretat deu vèrbe *badinar* en occitan e designa aquera mèma actituda portada a l'amusament e a la leugeretat.

Lo farcejaire, lo trufandèr, qu'aima *trucar* (faussar las causas entà jogar) inspira *the tweek* (la farça, badinada) en anglés. Lo mauheitós que fòrça a pagar, a balhar quaucom, hè *racar* (vomir, forçar a pagar) en occitan lengadocian o impausa *a rackett* en anglés.

Lo qu'ei *chop* en gascon ei *sop* en anglés ! E l'invitat mau educat que hè *hurlups* en gascon, que hurlupa (deu vèrbe *hurlupar*, hèr brut en degustar un liquide), ei exprimit peu vèrbe anglés to *slurp* entà las mèmas maladreças.

Acabam dambe lo nòste *capdet* gascon, lo capdet de Gasconha, o *the cadet* en anglés. Auré tanben inspirat lo mòt *caddy* en anglés. Au sègle XVIau, los joens capdets gascons portavan los clubs de gòlf entà la família reiala. Maria, reina d'Escòcia, que creish en França ont los capdets servishèvan, introdusishoc aqueth tèrme en anglés. Aqueths sègles d'escambi principalament coneguts entà la guèrra de Cent-Ans estón de segur tanben mercats per moments uroses au ritme gaujós e viu deus rigodons, *the rigadoons* en anglés.

Un capdet de Gasconha : d'Artanhan

QUESTIONS

Entà quinas rasons un mòt ei emprontat a ua lenga estrangèra ?

Explica l'origina deu mòt « amor ». Quina evolucion permet de comprènguer la sua origina ?

Entà quina rason mòts angleses son emprontats a l'occitan ?

LEXIC

Linguista : persona que coneish e estudia ua o mes d'ua lenga.

Co-abitacion : situacion pendent la quina ua abitacion, o un espaci comun, ei partatjat.

Capdet : lo dusau o lo mes joen deus mainats d'ua família.

Mossaron : camparòu blanc o rosat que veng sus las pradas e las clarèras deus bòsques.

Rigaudon : dança de coble a dus temps realizada sus un aire viu e gai.

FRISA CRONOLOGICA

842

Serment de Strasbourg, los arrèrhilhs de Carlesmanhe s'expriman cadun dins ua lenga diferenta deu latin. Apparicion de las lengas d'Oïl e d'Òc.

Sègles XI^{au}-XIII^{au}

Sègles deus trobadors. La lenga occitana, atau coma la sua concepcion moderna de l'amor, la fin'amor, s'espandishen en Euròpa.

1154-1453

L'Aquitània ei anglesa. Los escambis anglò-gascons hènen evoluar las lengas.

Sègle XVI^{au}

Au cors deu regne de Francés 1er, la Reneishença permet l'introduccion de fòrça mòts italians, mès tanben alemands.

LA LENGA DINS LO MONDE

LENGA

DÉPARTEMENT
DU GERS

Erasmus+